

מדרור
להידוד
המחשבה בעמוד 4

מעייין הפרשה

חג פורים | תש"פ

תוכן עניינים

- 1.....דברי תורה לפורים
- 2.....ענייני פורים
- 2.....סיפור לפורים
- 3.....מבאר ההלכה
- 4.....שאלה לפורים
- 4.....להידודי
- 4.....מעייין הפורים

"והשתיה כדת אין אונס... לעשות כרצון איש ואיש"

יש לבאר על דרך משל, לשני מחותנים, האחד היה נדיב לב, והשני היה קמצן. לימים נסע החתן בנו של הנדיב למחותן הקמצן, ואביו ציווהו שלא יבקש מאת המחותר ליתן לו מאומה, כי משפט הנדיבות היא שהוא יבקש ממך לקבל ממנו מתנה. אך הקמצן שמח כאשר ראה שהחתן אינו מבקש ממנו דבר, ולא נתן לו מאומה. נמצא, שנעשה בזה רצון שני המחותרים יחד, שהחתן לא ביקש כרצון אביו הנדיב, והמחותן לא נתן כרצון מדתו הקמצנית. הנמשל, המן לא רצה לאנוס אותם לשתות יין נסך בכדי שלא יהיה להם תירוץ על העבירה שהוכרחו לשתות מפני אונס מצות המלך, ומרדכי לא רצה שיאנסו אותם בכדי שלא יכשלו ביין נסך, נמצא שנעשה בענין 'אין אונס - כרצון איש ואיש' - היינו כרצון מרדכי וכרצון המן, כמובא במדרש (ילקוט אסתר רמז תתרמח): "לעשות כרצון איש ואיש", אמר רבא לעשות כרצון מרדכי והמן, שכתוב: 'איש (רבי יצחק אליהו לנדא מוילנא)

"אבל וחפוי ראש"

מפורסמת הגמרא (מגילה טז.) אודות בתו של המן שהיתה סבורה שמרדכי המוליך את אביה על גבי הסוס, ושפכה עליו מי שופכין. כשהתקרבו ראתה שזהו אביה, נפלה מן החלון ומתה. ויש לבאר מדוע מתה במיתה משונה שכזו. כתוב במפרשים שהמן היה עבד של מרדכי, וממילא היו לו דינים של עבד כנעני החייב במצוות כאשר, ומן הסתם אף לבתו היה דין של שפחה כנענית. אותו היום של מעשה הסוס היה בשבת (ע"פ קושיית היערות דבשי שאיך הזמינה אסתר את אחשוורוש ביו"ט הראשון של פסח למשתה והרי אסור להזמין נכרי ביו"ט שמא ירבו בבישולים עברו, אלא על-כרחך שהיה זה יו"ט ראשון של פסח שחל להיות בשבת). עוד, בזמן שאין יד ביי"ד תקיפה הקב"ה פורע מן החייבים מיתת ביי"ד בעצמו (עי' כתובות ל.). ועתה הכל מתיישב, שהרי כששפכה את המים מן החלון עברה בכך על איסור שבת של הוצאה מרשות היחיד לרשות הרבים, ונתחייבה סקילה בידי שמים. ורשעים אין הקב"ה מספק בידם לעשות תשובה - ומיד נפלה מן החלון ומתה במיתה כעין סקילה. (גנא דפלפלי)

"ורצוי לרוב אחיו"

מדוע היה רצוי רק לרוב אחיו, ולמי לא היה רצוי, אומר האלשיך הק', הנה מרדכי היה משבט בנימין לכן הם ציפו שיקרב את שבטו יותר משאר השבטים, אבל מרדכי הצדיק לא עשה שום הבדל בין יהודי ליהודי וקירב את כולם, והיה אומר שלום לכל זרעו גם לאלה אשר ידע שהוא לא רצוי להם, וכן אמר שלום לכל אחד אף לקטנים כשפגשם בדרך היה מקדים להם שלום ולא ראה בזה פחיתות כבוד. (מדשן ביתיך)

סיפור לפורים

"חוששני מאוד שגם 'יואליש' עצמו מחקה את 'יואליש'"

יום הפורים במחיצת קדשו של מרן הרה"ק בעל 'יואל משה' מסאטמאר זצוק"ל, היה נחגג תמיד בשמחה עילאה. כטוב לב המלך בין, היו נשפכים מפי קדשו חידושים נפלאים ומאירים בהלכה באגדה ובדרוש, כדרכו בקודש לשוב באהבים בכל מקצועות התורה, לצד ברכות וישועות רבות שהרעיק על ראשי עם הקודש בשמחת היום.

בעת 'משתה היין' ברוב עם בחצר הקודש סאטמאר, היו משמחים את ישראל קדושים בכל המנהגים המקובלים, הן במינוי 'פורים רבי' כדת וכדין, ובהעמדת 'בדחן' [גרמער] שיחרוז ברוך שיר ושבח של אותו פורים רב, וכן בעריכת 'פורים שפיל' לכבודו של יום, כל שנה לפי עניינה ואופייה.

שנה אחת באמצע הטיש, בתוקף שמחת פורים הגדולה, עלה תלמידו הנאמן המשב"ק הרה"ח רבי יוסף אשכנזי זצ"ל על שולחן הקודש, ולאחר שקיבל את רשותו של הרבי, החל בחכמה ומיומנות מיוחדת 'לחקות' [נאך מאכען] את פעולותיו ותנועותיו של הרבי הק' בעצמו בתפילותיו ובלימודו ובעריכת השולחנות וכדומה... כאשר ברוב דבקותו וקרבתו לרבו היה בקי בהם היטב, וכך היתה זו 'הצגה' מושלמת...

הקהל כולו נהנה מן ה'קונץ' הנאה, לכבוד שמחת פורים. אך הרבי הקדוש, החל בוכה מאין הפוגות לנוכח ה'הצגה' היפה והמשובחת של ר' יוסיל... כראות ר' יוסיל-גבאי את בכיותיו הרבות של הרבי, נכנסו בלבו הרהורי חרטה, שגם לא עשה כהוגן בהצגה שכזו, ואולי התערב בה שמץ של 'עזות פנים'... בהתלוותו אל הרבי בדרכם לביתו נאוה קודש, השיח את אשר על לבו, שהוא נבון ומסופק אם נהג כהוגן, שאף כי שאל את רשותו של הרבי בטרם עלה להציג, שגם ואולי פגע בכבודו של הרבי?

אך הרבי הקה"ט ביטל תיכף את חששותיו במחי יד, ובבת שחוק על שפתי קדשו אמר: הן אמנם 'מחקה' אתה את 'יואליש' מצוין! – אך אני כשלעצמי בכיתי על כך, משום חוששני מאוד שגם 'יואליש' עצמו מחקה את 'יואליש'... [יואליש מאכט נאך יואליש]. דהיינו, שלאחר שפעם אחת התפללתי וערכתי השולחן כך בתנועות והפעולות הללו, כפי שהצגת עתה בטיש, הרי אני ממשיך ומתפלל ועורך השולחן באותן ופעולות... ושגם אין זאת אלא 'חיקוי' כמצות אנשים מלומדה, מאחר שהורגלתי כך להתפלל וכו', אבל אין זה בשלמות האמת, רק 'יואליש מחקה את יואליש' תמיד, והריני עדיין רחוק מן האמת!... – ועל דא ודאי קא בכינא!

ומי יבוא בסוד קדושים, שהכתוב מעיד בהם (תהלים נ, ג) 'וסביבו נשערה מאוד', בודקים ומחפשים בדקי לבבם, ומחשבים חשבון נפשם תמיד כיצד להתהלך לפני האלקים בתמימות ובלבב שלם.

(מתוך גיליון 'טיב הקהילה' ויקרא תשע"ט)

היאך יתכן שרבה שחט את ר' זירא מתוך שכרותו בסעודת הפורים???

ביאור א' - רק כפאו לשתות יין יותר מדאי עד שחלה ונטה למות יש שביארו שאין הכוונה כפשוטו שרבה שחט לר' זירא, וכן כתב רבנו המהרש"א, וז"ל: דבר תמוה הוא לפרשו כפשוטה ונראה דר"ל כעין שחטיה דאגבריה חמרא וכפייה לשתות יותר מדאי עד שחלה ונטה למות ולכך נקטיה בלשון שחטיה דשתיית היין נקרא ע"ש הגרון מקום שחטיה כמ"ש ממלא גרונו של ת"ח יין וקאמרי דהתפלל עליו שלא ימות מחולי זה עד שנתרפא וחי ומצינו במקרא ובתלמוד לשון חי מלשון רפואה.

ביאור ב' - רק הפשיטו החומריות על ידי השגותיהם הגבוהות השל"ה (דרוש ואתה תצוה) ביאר שלא היה שחטה ממש רק מיתה על ידי הפשטת החומר שנכנס עמו תוך השגה גדולה, ודיברה תורה כלשון בני אדם, שאומרים זה נשחט.

ביאור ג' - עשה בו רק מעשה אחיזת עינים כאילו שחטו וסברו כולם ששחטו ממש היעב"ץ בהגותו מביאר ששחטו באחיזת עינים, ועשה כן רבה לפי שהיו שמחים מאד וכתוב (משלי י"ד) "בכל עצב יהיה מותר", כענין שאמרו (ברכות ל) כי כחזו לרבנן דבדחי טובא, והרואים היו סבורים ששחטו באמת, על כן חרדה גדולה נפלה עליהם, אף רבי זירא נתפעל מן המראה ונתעלף מרוב דאגה השוברת כל גופו של אדם ומת לבו בקרבו עד שהתפלל רבה והחייהו.

ביאור ד' - העביר עליו חרב להראות לכל שלא יפגע בו ולא יזיקנו אך ר' זירא פעל שיזיקנו בפשטות מלשון הגמי' משמע שרבה שחטו ממש והרגו לר' זירא. וכן למד הגאון חת"ס בתשובה (או"ח סו"ס קפ"ה) ששחטו ממש. ויש לבאר בזה פשט נפלא, דהנה בב"מ (פה.) איתא שר' זירא ישב מאה תעניות שלא ישלוט בו אש של גהינום, וכל שלושים יום היה בודק עצמו על ידי שהיה מדליק התנור ועולה ויושב בתוכו, ולא היה שולט בו האש. ואע"פ שר' זירא לא היה סומך על הנס כמבואר בתוס' חולין (מו. ד"ה ערוקא) נראה שהיה עושה כן לבדוק מעלתו וצדקתו, וכמו שמצינו בגיטין (מה.) שמי שאין האש שולטת בו הוי ראה שהוא צדיק כמו שכתב שם רש"י ד"ה בחשן. ובדאי ר' זירא היה מסתיר מחביריו ומכל המון העם דבר נשגב זה שאין האש שולטת בו, ובשעת רעוא דרעוין עת נתבשמו בסעודת הפורים, והיו לפני רבה ור' זירא כל קהל מרעיתם, חפץ רבה לפרסם לכל את גדולתו וצדקותו של ר' זירא, והיה בטוח בנפשו שכשם שאין האש שולטת בו גם הסייף לא ישלוט בו, דמה נפק"מ בהן, דזיל בתר טעמא דכיון דצדיק הוא לא ישלוט בו הנזק. לכן הודיע רבה לכולם שיראו עין בעין איך אין האש והחרב שולטת ברי' זירא, ותוך כדי כך העביר רבה את החרב ברי' זירא. שו"ר בסי' משנת יוסף שביאר כיו"ב והוסיף שרבה דרש ק"ו ומה אם האש אינה שולטת ברי' זירא כ"ש שהסייף לא ישלוט בו, ששריפה חמורה מהרג כדאי' בסנהדרין (מט:). ואולם לבסוף ר' זירא ניזוק, או מפני הבחירה, או מצד שר' זירא מחמת ענותנותו פעל בעליונים שהחרב תשלוט בו, והוצרך רבה להתפלל עליו שיחיה.

ביאור ה' - ר' זירא הקפיד כל ימיו שלא לשחוק ובאותה סעודה הביאו רבה לידי שחוק החת"ס (בחי' לנדה כג.) מפרש שרבה לא שחט ממש לר' זירא, אלא שר' זירא היה מחמיר על עצמו שלא לבוא לידי שחוק כמבואר בנדה (כג.), לפי ששחוק וקלות ראש מרגילים את האדם לידי ערוה. [ואילו רבה היה רגיל לומר מילתא דבדיחותא לפני הלימוד כמבואר בשבת לע"ב]. ולכן כשהביאו רבה לר' זירא לידי שמחה ושחוק היה נדמה בעיניו כאילו נכשל בערוה שהוא כמו שיפכות דמים.

(מתוך "אשכול יוסף" והביא שם עוד כמה תירוצים)

באר ההלכה

תחפשות בפורים - למה ולמה מתחפשים בפורים?

ה"כנסת הגדולה" (וה"אליה רבה" מצטט את דבריו) מסביר טעם למנהג התחפשות כזכר למרדכי היהודי שיצא בלבוש מלכות. ה"כנסת הגדולה" מסביר שזהו הטעם למנהגו, שאנו משנים את מלבושינו ולובשים בגדים חשובים, ולפי טעם זה יתכן שישנו ענין להתחפש בבגדי מלכים הדורים ויפים ולא בבלויי סחבות ובגדים עלובים, שהרי העניין הוא לזכור את מרדכי היהודי שיצא בבגדי מלכות. טעם נוסף הביא ה"כנסת הגדולה", שאנו מתחפשים כמו המלכה ושתי, שהמדרש אומר שהיא לא רצתה לבוא למלך אחשוורוש בגלל צמח לה זנב. אם נתחפש לבעלי חיים עטויי זנב, נוכל להזכר טוב יותר בטעם זה.

בספר "אוצר כל מנהגי ישרון", כתב שהטעם למנהג התחפשות הוא כדי להראות שכל מה שישראל חוטאים ונדמים לאומות העולם, אינו אלא לפנים, כדבר חיצוני ולא פנימי כלל וכלל. וכשם שאלה מחופשים לנכרים, אינם אלא יראים ושלמים עם ד', כך ישראל שבאותו הדור היו שלמים עם ד' בלבם, ולא השתחוו לצלם של נבוכדנאצר אלא כלפי חוץ, כתחפשות בלבד. המקור לרעיון נפלא זה נמצא כבר בגמרא. וכך אמרו חכמים (מגילה יב, א): "שאלו תלמידיו את רשב"י: מפני מה נתחייבו שונאיהם של ישראל שבאותו הדור כלייה? אמר להם: אמרו אתם. אמרו לו: מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע. אמר להם: אם כן שבשושן ייהרגו; שבכל העולם כולו אל ייהרגו; אמרו לו: אמור אתה. אמר להם: מפני שהשתחוו לצלם. אמרו לו: וכי משוא פנים יש בדבר? אמר להם: הם לא עשו אלא לפנים, אף הקב"ה לא עשה עמהם אלא לפני". יתכן שמסיבה זו מביא הרמ"א שהמנהג היה ללבוש בפורים "פרצופים". כי דוקא במסכות אנו מסתירים את פנינו ומוכיחים שאנחנו בעצם טובים מבפנים.

ה"מחצית השקל" כתב שאנו מתחפשים לזכר פחד היהודים שנפל על הגויים בזמן מרדכי, ובגללו היו "עמי הארץ מתייהדים". האם זהו מקור הטעם לאלו שהתחפשו במרוצת הדורות לדמויות של גויים? אולי.

בש"ת "כנסת יחזקאל" מסביר את מנהג התחפשות בכך שעל חלק מהאישים הנזכרים במגילה היתה פרושה מעין מסכה המכסה את פרצופם האמיתי. אחשוורוש אמר להביא את ושתי המלכה בכתר מלכות להראות בפני העמים והשרים את יופיה, ואז בא המלאך גבריאל ועשה לה זנב (מגילה יב, ב), הסווה וכיסה את המראה שלה כדי שלא תוכל לבוא ולהיראות בפני אורחי המלך. גם אסתר המלכה אינה מגדת עמה ומולדתה, וכאילו שמה מסווה על פניה, שלא יכירנה איש ולא יידע מהו מוצאה. הסתר זה גרם שכולם לא ידעו שהיא יהודיה, ולכל אחד ואחד נדמתה לו כאילו היא מאומתו (מגילה ז, א). והנה עוד תחפשות במגילה, שהביא ה"כנסת יחזקאל": כשאחוורוש קם בחמתו ממשטה היין אל גינת הביתן נאמר בגמרא שבאו מלאכי השרת, התחפשו לאנשים והחלו לקצוץ את האילנות, והסבירו לאחוורוש שהדבר נעשה בפקודת המן. גם אליהו הנביא הזכור לטוב התחפש לחרבונא – מסריסי המלך, ואמר לאחוורוש בשעת כעסו על המן: "גם הנה העץ אשר עשה המן למרדכי אשר דבר טוב על המלך", כמובא בפרקי דרבי אליעזר (פרק נ'). גם מרדכי החליף את תלבושותיו במגילה, בתחילה: "ויקדע מרדכי את בגדיו וילבש שק ואפר", ובהמשך לבש מרדכי הצדיק בגדי מלכות מפוארים.

ה"בני יששכר" מביא טעם נוסף למנהג, בשם מהר"ם חאגיז, על שם שדרשו חז"ל (חולין קלט, ב): אסתר מן התורה, מניין? שנאמר "ואנכי הסתר אסתיר". מכאן רמז להסתרת הפנים בתחופת ביום אסתר.

טעם נוסף ומעניין מובא ב"ספר התודעה". לדבריו, שנאת עמלק לישראל באה לו מאבי אביו – עשיו, ששנא את יעקב על אשר לבש את בגדיו ונכנס לקבל את הברכות. עכשיו, שוב אנו מתחפשים בבגדיו, ומראים שלא היה זה חטא, אלא ראויים אנו לרשת את נחלתו של עשיו, ואפילו אם יהיה יעקב לבוש בבגדי עשיו, אמר יצחק אבינו ש"גם ברוך יהיה". הוא מביא שבתולדות העמים והלשוונות, ישראל ועמלק הם שני קצוות רחוקים זה מזה, ולפיכך הם מתדמים זה לזה, זה – ברשעתו, וזה – בצדקתו. מידתו של עשו (ושל עמלק בן בנו) שהוא מתחפש בבגדים לא לו, לובש בגדי חמודות, מראה את עצמו צדיק ומדבר חלקקות – ואינו אלא רשע גמור ומרמות ותוך תחת לשונו. וכן נאמר בעשו הרשע "כי ציד בפיו", שפיו ולבו לא היו שוין. אותה מידה, בהיפוכה הגמור, אנחנו מוצאים בצדיקי ישראל, שאין פיהם וליבם שווה; שכן דוד המלך נראה כאילו חוטא – ובאמת היה חסיד גדול. זו היתה גם מידתו של יעקב אבינו, שהיתה צדקותו מכוסה מעין כל חי, ואפילו יצחק אביו לא הכירו, עד שגילתה רבקה מטמונותיו של יעקב, והסבה את הברכות לבעליהן, ליעקב, שהוא ראוי להן.

ועוד טעמים נוספים, שכתב הגרב"צ פלמן זצ"ל, לפי שהנס היה מלובש בדרך הטבע, על כן מכסים את הפנים שלא ייראו בגלוי. המאורעות הרבים המסופרים במגילה, שנמשכו כשתים עשרה שנה, היו טבעיים לכאורה, אך רק בסיומם התברר שהיתה בהם יד מכוונת, ידו הנטויה של אבא שבשמים, שהביאה לעמנו את הנס הגדול. ועוד פנינה: מצינו בדברי הימים, שבני עמלק שינו את מלבושיהם ובאו להילחם בישראל במדבר, וכן עשו העמלקים בימי יהושפט.

הפוסקים מסבירים שמתחפשים בפורים בגלל העניים המתביישים לבקש צדקה בגלוי, וכשיתחפשו ולא יכירו, יוכלו לבקש ולקבל צדקה. ולסיום, הטעם הפשוט ביותר, המובא בספרים לא מעטים: מדוע מתחפשים? מפני שהתחפשות מוסיפות דיצה וחדוה, והרבה שמחת פורים מתוקה... (הרה"ג שמואל ברוך גונט שליט"א)

מעין הפורים - לא כל יום פורים

שאלה לפורים

יש להסתפק, אם יוצא אדם מצות משלוח מנות, כשנותנו למי שאינו שומר תורה ומצוות.

שהנה נאמר (אסתר ט, יט) 'ומשלוח מנות איש לרעהו' ולכאורה זה אינו 'רעהו'. וכן מצינו לגבי קללה 'ונשיא בעמך לא תאור' (שמות כב, כז) בעושה מעשה עמך (יבמות כב, ב; בבא קמא צד, ב), ואם הוא רשע אין מזהרין עליו. ופשוט הדבר דמדובר אפילו כשאינו בגדר 'מומר', שהרי בגמרא (שם) אמרו זאת על ממזר שאביו רשע, או גבי מלוה ברבית, ושם אינו מומר, דהוא עושה העברות להנאתו או להרויח ממנו.

אך מאידך יתכן שזה רק במקום דכתיב 'בעמך', אבל לשון 'רעהו' אינו בא למעט רשעים לכאורה. וכן לגבי 'כי יגוף שור איש את שור רעהו' (שמות כא, לה) אמרו בב"ק (לז, ב - לח, א) שממעט עכו"ם והקדש, ונראה דגם מומר מתמעט, אבל רשע כזה שאינו בגדר מומר לא נתמעט, ובודאי דינו לענין נזקין ככל אחד מישראל. ויש לדון מה הדין כאן לגבי משלוח מנות. (ע"פ שאלת רבי יעקב אדלשטיין זצוק"ל)

א. תשובת רבי חיים קניבסקי שליט"א: אולי עי"ז יחזור בתשובה.

ב. תשובת מרן הראב"ד רבי משה שטרנבוך שליט"א: 'רעהו' ממעט עכו"ם, ולא רשע.

ג. תשובת מרן ראש הישיבה רבי ברוך מרדכי אזרחי שליט"א: אמנם לא מצאנו, למעט רשע, או 'אינו עושה מעשה עמך', ממצוות או מעבירות שנאמר בהם 'לרעך', כמו 'לא תענה ברעך עד שקר', או 'לא תחמוד בית רעך', או 'לא תחמוד אשת רעך', או 'ואהבת לרעך כמוך' וכדו'.

ואעפ"י ש'משלוח מנות' הוא מעשה 'רעות', והלא 'אסור להתחבר לרשעי'. הרי אדרבא, מצוות משלח מנות היא לכל מי שנקרא בשם 'רעך', ואף מי שאינו שומר תורה ומצוות לייע בכלל. כל אחד מישראל, בכלל 'רעך' הוא. מה עוד דיתכן, שע"י מעשה זה יושפע המקבל גם לחזור בתשובה.

ואם תאמר, מה באה מילה זאת ללמדנו, את מי מיעטה או ריבתה. נראה, כי מיעטה עכו"ם ומומר, כדדרשינן 'כי יגח שור איש את שור רעהו', למעט עכו"ם. אבל ודאי שכל מי שבכלל 'רעהו', הוא בכלל, כמש"נ.

העלון מוקדש: לרד אברהם אהרן פרנקל, להצלחת לומדי הכולל נר אברהם בחדרה.

"לא כל יום פורים", שגור המשפט בפי העם, ואכן כך הוא – יום אחד ומיוחד הוא בשנה אשר זכינו בו שמגיע החג הגדול והקדוש, הלא הוא חג הפורים, אשר קבע 'הזוהר הקדוש' כמסמרות כי גדול הוא מיום הכיפורים!

'האדמו"ר הקדוש מרוז'ין זי"ע הסביר זאת ואמר כי אמנם יום הכיפורים מכפר רק לשבים בתשובה, ולא לו שאינם עושים תשובה הוא אינו מכפר. אבל יום הפורים גדול הוא עוד יותר, שהקב"ה מוחל וסולח לכל יהודי באשר הוא על כל עוונותיו ומקבל תפילותיו, ובלבד שיהא פושט יד ומוכן לקבל מחילה. ועל כך אמרו רבותינו ז"ל: "כל הפושט יד – נותנים לו", שאף היהודי הפשוט שבפשוטים והפחות שבפחותים, אם פושט יד ביום הפורים ורוצה להתקרב לה' – נותנים לו את כל בקשותיו וממלאים את כל חסרונו.

וכבר כתב 'האדמו"ר ר' יחזקאל משינאווא' זצ"ל: כי יום הפורים יש לכל יהודי כח עצום ונורא, כמו הכח של כהן גדול בעת אשר הוא נכנס לקודש הקודשים פעם אחת בשנה. ימים ספורים טרם התקדש חג הפורים, נכנסו כמה אנשים יראי ה' אל מעונו של מרן הרב שטיינמן זצ"ל ושאלוהו שאלה גדולה: "למדנו רבנו, מדוע זכה פורים יותר מבכל המועדים למעלה ודרגה כזו, עד אשר כל מה שישקשק היהודי בתפילה נותנים לו, כמאמר חז"ל: "כל הפושט יד נותנים לו"?"

מדוע יום הפורים ידוע בכל הדורות כיום של ניסים וישועות אשר רבים זכו לצאת בו מאפילה לאורה כשעקרות רבות נפקדו, ואנשים שהיו במצוקה גדולה נושעו והצליחו?"

ענה להם מרן הרב שטיינמן ואמר: "דעו לכם כי אמת בפיכם, והסיבה לכך היא שביום הפורים יש אחדות ואהבה בעם ישראל. כל עם ישראל מקיימים את המצוות של המשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים, ועי"י כך מתרבית האהבה וגדולה הצדקה והחסד בין איש לרעהו, ולכן בשמיים יש נחת רוח גדולה ועצומה לה', וכשה' רואה שיש אהבה בין בניו, הוא מוכן להושיע את כולם, ולהשפיע ניסים ונפלאות, כי זהו יום של אחדות ואהבה בין איש לרעהו."

מספרים על הגאון הגדול, ר' יהודה צדקה זצ"ל, ראש ישיבת 'פורת יוסף', אשר מיד לאחר שסיים את קריאת המגילה בבוקר, מזדרז היה במהירות לקיים את מצווה משלוח מנות, כמובא בהלכה. ומי היה הראשון שקיבל מהרב משלוח מנות? נחשו... בשכונתו של הרב, היה גר יהודי עניו וצנוע, אשר תפקידו היה 'שמש' בית הכנסת. בכל שבת היה בא השמש לביתו של ראש הישיבה ומעורר אותו באשמורת הבוקר, לאמירת פרקי תהילים עם בני עליה, כך עשה כל שבת. לראש הישיבה היתה הכרת הטוב גדולה כלפיו, והוא השיב לו תמיד ביחס של כבוד. בכל פורים, שנה אחר שנה, ארזה הרבנית צדקה ע"ה ממיטב מיני המאפה והמעדנים שהכינה, וראש הישיבה היה משגר את משלוח המנות הראשון לאותו שמש, כדי לגמול ולשמח איש דל ופשוט ולהעריכו על מה שמטיב לו כל השנה.

על כן כותב 'הסבא מקלם' זצ"ל כי עיקרו של יום הפורים הוא להגביר את האהבה בין איש לרעהו, ולנטרל מתחים ומחלוקות המביאים קטרוגים וצרות על האדם. וכיצד עושים זאת? עי"י שליחת מנות איש לרעהו מתוך השמחה הגדולה של חג הפורים ועזרה זה לזה בנתינת מתנות לאביונים, שבכך מתרבות האהבה. על כן, אומר הגאון ר' יצחק זילברשטיין שליט"א, כי בעוד שכל אחד קונה ומשקיע במשלוחים יפים למשפחתו ורעיו, עליו להשקיע בעיקר את משלוח המנות אל אנשים אשר הוא לא מסתדר איתם כל כך, וכל שכן אם חלילה היתה קטטה ומריבה ביניהם, אשר עיקרו של משלוח מנות הוא להרבות אהבה ואחוה בישראל, ומה יותר גדול ממשלוח הניתן דווקא לשונא וליריב שלך, שגורם נחת בכל העולמות העליונים ומביא ישועות לעולם (ויוציא עמו בששון).

לחידודי - מדור לחידוד המחשבה

איך יתכן שנתן משלוח מנות ולא יצא ידי חובתו?

(מקורות: שו"ת כתב סופר (סימן קמא), ערוך השולחן (סימן תרצה סט"ז)